

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3049/2021
21.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Душан Станикић, адвокат из ..., против туженог ББ, са седиштем у ..., чији је пуномоћник Слободан Павловић, адвокат из ..., ради поништаја решења, утврђења и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2614/20 од 01.10.2020. године, у седници одржаној 21.12.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2614/20 од 01.10.2020. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 425/17 од 18.02.2020. године, ставом првим изреке, није дозвољено преиначење тужбе од 10.11.2017. године истицањем још и захтева за накнаду штете уз постојеће захтеве. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца којим је тражио да се поништи решење туженог број ...-... од 29.12.2016. године. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је радни однос тужиоцу прерастао у радни однос на неодређено време код туженог. Ставом четвртим изреке, првостепени суд се огласио апсолутно ненадлежним за поступање по тужби у делу којим је тражено да се обавезе тужени да са тужиоцем закључи уговор о раду којим ће тужилац код туженог засновати радни однос на неодређено време, укинуо све спроведене радње и одбацио тужбу у том делу. Ставом петим изреке, одбијен је захтев којим је тражено да се обавезе тужени да тужиоца врати на рад. Ставом шестим изреке, Први основни суд у Београду огласио се апсолутно ненадлежним за поступање по тужби у делу којим је тражено да се обавезе

тужени да тужиоца распореди на послове који одговарају његовој стручној спреми, знању и способностима, укинуге све спроведене радње и одбацио тужбу у том делу. Ставом седмим изреке, обавезан је тужилац да туженом на име трошкова поступка плати 189.750,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2614/20 од 01.10.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијени су, као неосновани захтеви странака за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Тужени је дао одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11...18/20) и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, уговором о раду од 02.10.2011. године тужилац је засновао радни однос код туженог на радном месту виши научни сарадник, на одређено време од 5 година, од 02.11.2011. године до 02.11.2016. године. Оспореним решењем туженог од 29.12.2016. године тужиоцу је престао радни однос код туженог 02.11.2016. године, даном истека научног звања виши научни сарадник и даном истека рока на који је радни однос заснован уговором о раду на радном месту вишег научног сарадника од 02.11.2011. године. У образложењу оспореног решења наведено је да тужилац није у складу са чланом 87. Закона о научноистраживачкој делатности покренуо поступак за стицање вишег звања или реизбора, или избора у научно звање научни сарадник нити је свом послодавцу доставио доказе да испуњава законске услове за избор у више звање, односно реизбор, односно избор у научно звање научни сарадник. Тужиоцу је научно звање вишег научног сарадника стечено за период од пет година истекло 02.11.2016. године, па с обзиром на то да код туженог не постоји упражњено радно место које одговара његовој стручној спреми и да је радни однос на радном месту виши научни сарадник засновано на одређено време од пет година, закључно са 02.11.2016. године, истеком наведеног рока запосленом је престао радни однос. Тужилац је уз тужбу доставио допис који је насловљен на Научно веће туженог од 18.10.2016. године у коме се наводи: „захтев за избор Комисије за реизбор у научно звање виши научни сарадник у саставу ВВ, научни саветник, писац реферата, ГГ, научни саветник, члан, ДД, виши научни сарадник, члан“. Наведени поднесак тужиоца није заведен код туженог, нити је на њему пријемни печат туженог. Тужилац је овај поднесак предао секретару туженог БЂ 18.10.2016. године, на њено питање „зар само то?“ тужилац је повукао тај папир, након што је она погледала у папир и узео га из њене руке и отишао.

Код овако утврђеног чињеничног стања, по оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право када су одбили, као

неоснован, захтев тужиоца за поништај оспореног решења, да се утврди да је радни однос тужиоца прерастао у радни однос на неодређено време код туженог и да се обавезе тужени да тужиоца врати на рад.

Ревизијом се неосновано указује на погрешну примену материјалног права.

Чланом 175. став 1. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“, број 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14), прописано је да радни однос престаје истеком рока за који је заснован.

Чланом 69. став 1. Закона о научноистраживачкој делатности („Службени гласник Републике Србије“, број 110 од 12.12.2005. године, 50 од 13.06.2006. године – исправка, 18 од 26.03.2010. године, 112 од 30.12.2015. године), прописано је да у зависности од остварених резултата у научноистраживачком раду истраживач може стећи, у складу са овим законом, истраживачко звање: истраживач – приправник и истраживач – сарадник и научно звање: научни сарадник, виши научни сарадник и научни светник. Чланом 86. став 1. истог Закона прописано је да звање научног сарадника и вишег научног сарадника стиче се за период од пет година, без ограничења броја реизбора, а звање научног саветника је трајно, ставом 2. је прописано да је реизбор поступак поновног стицања истог звања за кандидате који нису стекли више научно звање, ближи услови за реизбор, као и поступак реизбора уређују се актом о поступку и начину вредновања, и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача који доноси министар, док је ставом 3. прописано, да ако истраживач у звању научног сарадника и вишег научног сарадника не буде реизабран у одговарајуће звање, распоређује се на упражњено радно место које одговара његовој стручној спреми, у складу са општим актом института, а ако таквог радног места нема, истраживачу престаје радни однос у институту. Чланом 87. став 1. истог Закона, прописано је да истраживач са научним, односно истраживачким звањем, или научноистраживачка организација у којој је истраживач запослен, покрећу поступак за стицање вишег звања, односно реизбора, шест месеци пре истека периода на који су бирани у одређено звање, док је ставом 2. прописано да поступак за стицање вишег звања може се покренути раније, на образложен захтев научноистраживачке организације или истраживача.

Чланом 1. Правилника о поступку, начину вредновања и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача („Службени гласник Републике Србије“, број 24/2016), прописано је да се овим Правилником ближе уређује поступак стицања научних и истраживачких звања, поступак реизбора звања, као и начин вредновања квалитета научних резултата, и квантитативног исказивања научноистраживачких резултата истраживача. Чланом 12. став 1. прописано је да свако лице које сматра да испуњава услове прописане Законом, може поднети захтев научноистраживачкој организацији која има компетентно научно, односно наставно-научно веће за утврђивање предлога за стицање научног или истраживачког звања, а истраживачи запослени у институту или на факултету захтев подносе искључиво том институту или факултету; изузетно, истраживач може поднети захтев и другом институту, односно факултету, ако институт, односно факултет где је истраживач запослен нема компетентно научно, односно наставно-научно веће за област кандидата, уз образложено мишљење научног, односно наставно-научног већа института или факултета где је истраживач запослен; ставом 2. истог члана прописано

је да поступак за избор у научно, односно истраживачко звање покреће и научно веће у научноистраживачкој организацији у којој је кандидат за избор у научно звање запослен; ставом 3. да поступак избора у научно, односно истраживачко звање покреће се у року од 30 дана од дана подношења захтева за избор у научно звање, у складу са законом, а ставом 4. је прописано да захтев за стицање научног, односно истраживачког звања може поднети лице које у моменту подношења захтева није запослено у научноистраживачкој организацији. Поступак избора у научно звање прописан је чланом 18. – 20. наведеног Правилника.

Поступак избора у истраживачка и научна звања регулисан је напред цитираним одредбама Закона и Правилника. Из наведених одредби произлази да се поступак избора у истраживачка и научна звања покреће захтевом поднетим Научном већу туженог за формирање комисије, која даљу процедуру реизбора спроводи у складу са Законом и Правилником. Код утврђеног, да је уговором о раду од 02.10.2011. године тужилац засновао радни однос код туженог на радном месту виши научни сарадник на одређено време од пет година, од 02.11.2011. године до 02.11.2016. године, па како ни тужилац ни тужени нису поднели захтев за покретање поступка избора у истраживачка и научна звања, то је правилан закључак нижестепених судова да оспорено решење туженог од 29.12.2016. године није незаконито, јер је радни однос тужиоца на радном месту виши научни сарадник престао истеком рока на који је заснован уговором о раду од 02.10.2011. године, сагласно напред цитираним одредбама Закона и Правилника. Наиме, тужилац је доставио допис који је насловањен на Научно веће туженог од 18.10.2016. године, у коме се наводи: „захтев за избор Комисији за реизбор у научно звање виши научни сарадник у саставу др. ВВ, научни саветник, писац реферата, др. ГГ, научни саветник, члан, др. ДД, виши научни сарадник, члан“, међутим наведени поднесак тужиоца није заведен код туженог, нити је на њему пријемни печат туженог, тужилац је овај поднесак предао секретару туженог 18.10.2016. године, и на питање секретара туженог: „зар само то?“, тужилац је повукао тај папир након што је она погледала у папир и узео га из њене руке и отишао, из чега следи да тужилац није ни поднео захтев за стицање научних звања, па самим тим није ни покренуо поступак, због чега није било ни услова да Научно веће формира комисију и да иста даљу процедуру реизбора спроведе у складу са Законом и Правилником. С обзиром на то да код туженог није постојало упражњено радно место које одговара тужиочевој стручној спреми, и како је радни однос на радном месту виши научни сарадник заснован на одређено време од пет година до 02.11.2016. године, истеком наведеног рока тужиоцу је престао радни однос, као и због истека звања виши научни сарадник, те је доношењем побијаног решења тужиоцу законито отказан уговор о раду са 02.11.2016. године, сагласно условима прописаним чланом 86. Закона о научноистраживачкој делатности и чланом 175. став 1. тачка 1. Закона о раду.

Стога су неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права, а чињеница да су се нижестепени судови бавили благовременошћу и потпуношћу предлога, односно захтева је без утицаја, с обзиром да је утврђено да захтев за стицање научних звања није ни поднет.

Правилно су одлучили нижестепени судови када су одбили, као неоснован захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је радни однос тужиоца прерастао у радни однос на неодређено време код туженог.

Радноправни статус вишег научног сарадника регулисан је посебним законом, Законом о научноистраживачкој делатности. Иако је чланом 91. став 3. наведеног Закона прописано да у погледу права, обавеза и одговорности запослених у институту и центру изузетних вредности примењује се закон којим се уређује рад, ако овим законом није друкчије уређено, на радноправни статус тужиоца не може се применити правило из члана 37. став 4. Закона о раду о прерастању радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време, као ни правило из члана 31. став 2. истог Закона којим је прописано да се уговор о раду у коме није утврђено време на које се закључује сматра уговором о раду на неодређено време, као ни правила из члана 32. став 2. истог Закона. Како је чланом 92. став 6. Закона о научноистраживачкој делатности прописано да се са истраживачима у научним, односно у истраживачким звањима, изабраним на радна места из става 3. овог члана, закључују уговор о раду, с обавезом спровођења поновног избора (реизбора) или унапређења у више звање, у роковима за које се одговарајуће научно, односно истраживачко звање стиче, осим за звање научног саветника, па како је наведеном одредбом изричито регулисано и ограничено трајање звања вишег научног сарадника на период од пет година, то нема места супсидијарној примени наведених правила општег закона, јер се одредбе посебног и општег закона по свом правном дејству међусобно искључују. Радни однос тужиоца код туженог везан је за спровођење поновног избора (реизбора) или унапређења у више звање, па како тужилац није реизабран, нити унапређен у више звање, то се нису стекли услови за ново заснивање радног односа на одређено време истеком рока за који је заснован, без обзира на чињеницу да ли је он наставио да ради на истом радном месту дуже.

Тужилац је уговором о раду од 02.10.2011. године засновао радни однос код туженог на радном месту виши научни сарадник, на одређено време од пет година, од 02.11.2011. године до 02.11.2016. године, а околност што је тај рок истекао пре доношења оспореног решења од 29.12.2016. године не може да доведе до прерастања радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време. Ово с обзиром да је решење о престанку радног односа тужиоцу декларативно, јер је истеком петогодишњег периода без поновног реизбора у звање виши научни сарадник протекао рок трајања уговора о раду на одређено време по сили закона. Императивна норма посебног закона искључује примену општег Закона о раду.

Тужиоцу је законито преостао радни однос на одређено време доношењем побијаног решења на основу члана 175. став 1. тачка 1. Закона о раду, истеком рока на које је заснован радни однос. Како тужилац није реизабран нити унапређен у више звање, нису се испунили услови за ново заснивање радног односа на одређено време, односно неодређено време, стога су неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

С обзиром на изнето, нижестепеним пресудама правилно је одбијен, као неоснован захтев тужиоца за поништај оспореног решења и утврђења да је дошло до преображаја радног односа, а тиме и захтев за враћање на рад на основу члана 191. став 1. Закона о раду.

Са напред наведених разлога, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка, с обзиром да исти нису били нужни и неопходни, применом члана 165. ЗПП.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић